

ABORTU PREVENCIJA

Krīzes grūtniecības centra vadītāja **Judīte Briede – Jureviča**, 2012

KRĪZES GRŪTNIECĪBAS CENTRA (KGC) STATUSS

- ✧ Nevalstiska organizācija / biedrība.
- ✧ Sabiedriskā labuma organizācija.
- ✧ Sociālo pakalpojumu sniedzējs (reģistrs).
- ✧ Ģimeņu interešu pārstāvošā organizācija.
- ✧ Asociācijas “Ģimene” un citu asociāciju biedrs.

KGC DARBĪBA

- ✂ Pirms aborta konsultēšana (neplānota grūtniecība, krīzes grūtniecība)
- ✂ Pēc aborta konsultēšana / psihoemocionālā palīdzība (pēc aborta, spontānā aborta)
- ✂ Palīdzība pēc pāragras bērna nāves un gadījumos, kad piedzimis miris bērns
- ✂ Sociālā palīdzība (nodrošināšana, organizēšana)
- ✂ Jauniešu programma

KGC VĒRTĪBAS

- ✂ Cieņa pret cilvēka dzīvību
- ✂ Cieņa pret cilvēku, tā pieņemšana bez nosacījumiem
- ✂ Cieņa pret cilvēka izvēli
- ✂ Attiecības starp cilvēkiem kā vērtība
- ✂ Ģimene un bērni kā vērtība

KGC MĒRKIS

- ✂ Sniegt palīdzību krīzē nonākušiem cilvēkiem grūtniecības, pēc aborta un bērna zaudējuma gadījumā.
- ✂ Izglītot sabiedrību, strādāt, lai aborts netiktu uzskatīts par ģimenes plānošanas veidu.
- ✂ Veikt preventīvos pasākumus, lai mazinātos abortu skaits attiecībā pret dzimušo bērnu skaitu.

KGC SADARBĪBAS ORGANIZĀCIJAS

- ✘ Labklājības ministrija
- ✘ Veselības ministrija (piem. Mātes un bērna veselības padome)
- ✘ Izglītības ministrija
- ✘ Rīgas dome – Labklājības departaments, Veselības pārvalde, Sociālais dienests
- ✘ Citas pašvaldības
- ✘ Skolas (skolēni, sociālie pedagogi, pedagogi, psihologi)
- ✘ Sabiedriskās organizācijas
- ✘ Medicīnas iestādes, ginekologu ārstu prakses, vecmātes
- ✘ u.c. organizācijas

KGC SADARBĪBAS ORGANIZĀCIJAS

Rīgas dome – Labklājības departaments (LD), Veselības pārvalde (VP), Sociālais dienests (SD):

- ✦ LD un VP atbalsta skolu programmu;
- ✦ LD kopš 2008. gada un SD 2011.gada pērk KGC konsultatīvos pakalpojumus;
- ✦ VP sadarbojas veselības veicināšanas jomā;
- ✦ VP pērk pakalpojumu bērnu un jauniešu veselības mācību programmas satura “Lielo puīšu un lielo meiteņu sarunas” izveidei (vēlāk – ieviešanai skolās ar Veselības un Izglītības ministriju atbalstu);
- ✦ u.c.sadarbība.

KGC DARBĪBAS REZULTĀTS KOPŠ 2006.GADA

(VIDĒJAIS RĀDĪTĀJS PAR GADU)

- ✘ **135** klātienes konsultāciju klienti:
t.sk. **75** neplānotas grūtniecības un krīzes
grūtniecības situācijās (kopā par 6 gadu periodu
ap **450 nepārtrauktu grūtniecību**)
- ✘ **40** pēc aborta konsultāciju klienti (kopā ap **240**)
- ✘ **20** klienti saņem cita veida palīdzību (bērnu un
grūtnieču apģērbs, zīdaiņa pūriņš, pārtika, info
par sociālo palīdzību, mājokļa jautājumi u.c.)

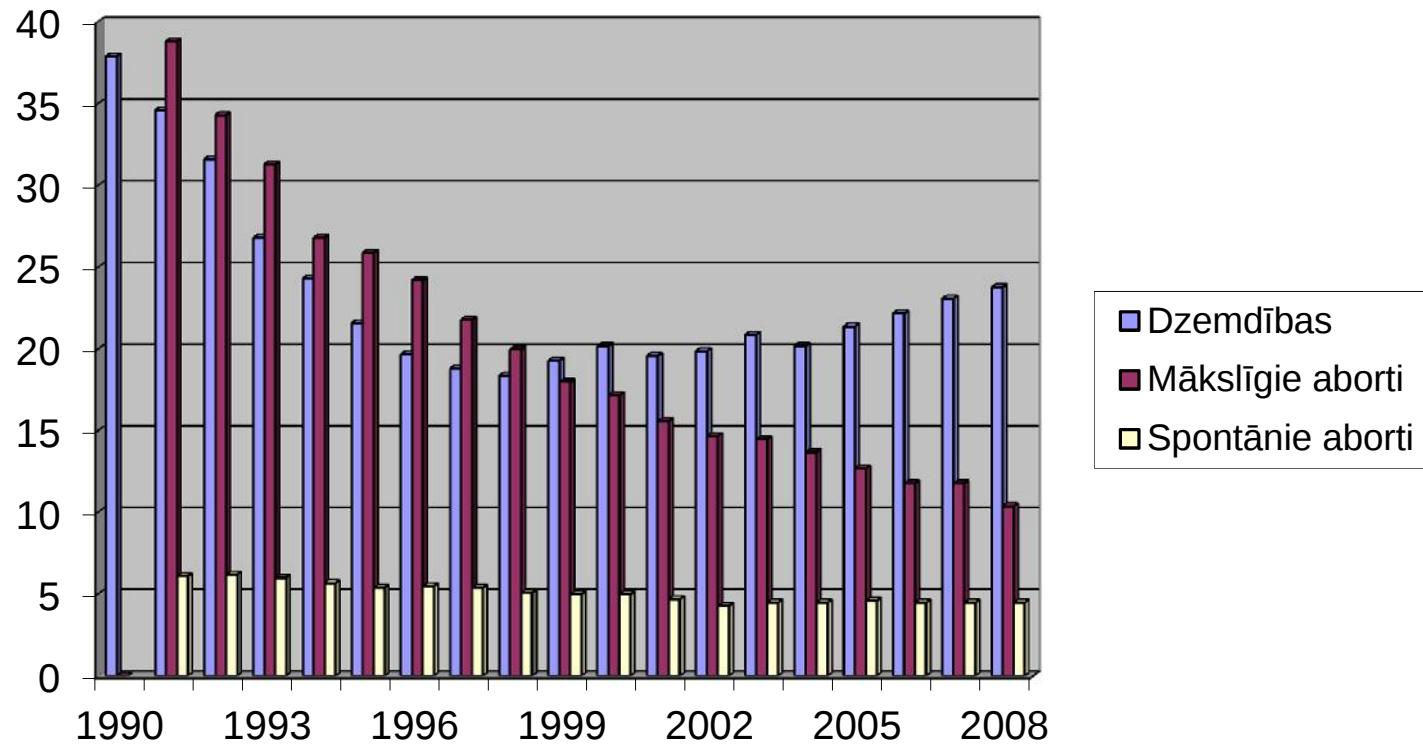
KGC DARBĪBAS REZULTĀTS KOPŠ 2006.GADA

(VIDĒJAIS RĀDĪTĀJS PAR GADU)

- ✦ **146** telefona konsultāciju klienti:
t.sk. **97** neplānotas grūtniecības un krīzes
grūtniecības situācijās (kopā par 6 gadu periodu
ap **582 klientiem**)
- ✦ **49** klienti saņem cita veida konsultācijas
(sociālie jautājumi, medicīniskie jautājumi,
bērniņa ieņemšana, kontracepcija,
grūtniecības gaita, bērniņa attīstība u.c.)

ABORTU STATISTIKA

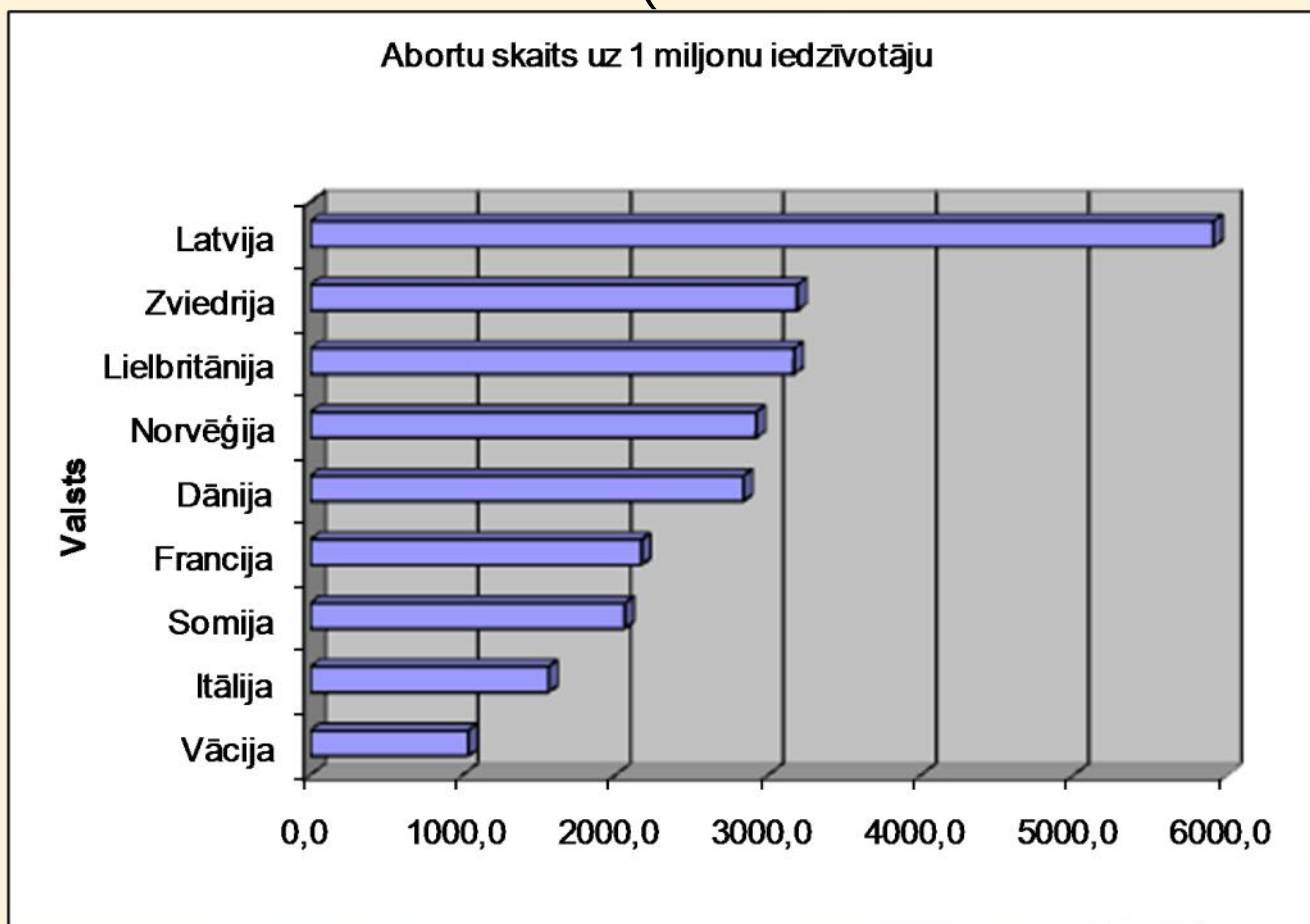

* Statistikas Pārvaldes dati uz 03.09.09

ABORTU STATISTIKA

EIROPA 2005-2010 GADS

(VIDĒJAIS RĀDĪTĀJS PA GADIEM)

ABORTU STATISTIKA – LATVIJA

Mākslīgo abortu skaits no 1991. līdz 2011. gadam ir samazinājies no 38.8 tūkstošiem uz 10.5 tūkstošiem.

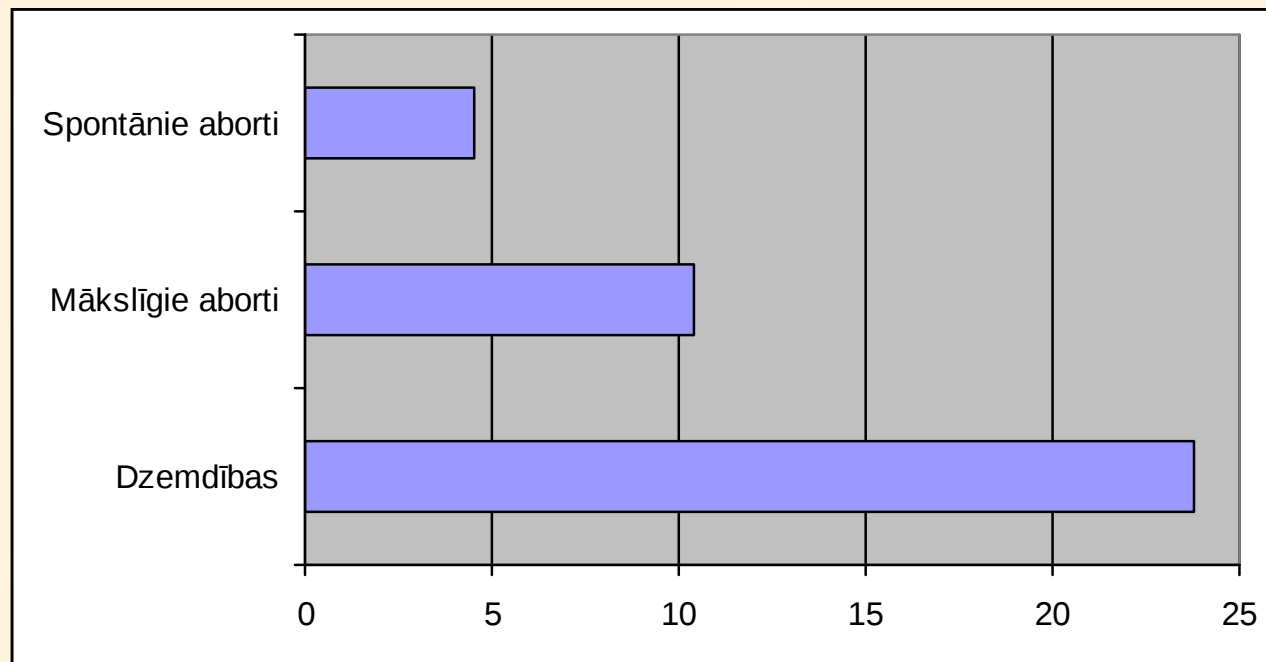
Spontāno abortu skaits no 1991. līdz 2011. gadam ir samazinājies no 6,1 tūkstoša uz 4,5 tūkstošiem.

Dzemdību skaits samazinājies no 34,6 tūkstošiem uz 18,5 tūkstošiem.

Bet ko tas patiesībā
nozīmē?

ABORTU STATISTIKA

2008 - 2011.gadā vidēji:

Uz 2,38 dzimušiem bērniem ir

1,4 mākslīgie aborti

0,45 spontānie aborti

GALVENIE ABORTU IEMESLI

- ✧ Atbalsta trūkums no tuvinieku un draugu puses
- ✧ Pilnas informācijas trūkums, tai skaitā par:
 - Bērna attīstību grūtniecības laikā (“Ja man kāds būtu pateicis...”)
 - Iespējām risināt krīzes grūtniecības problēmu citos veidos (pārrunāt alternatīvas)
 - Palīdzības pieejamību un esamību
- ✧ Finanšu un materiālās problēmas

ABORTU IETEKME

Fiziskā: skar vidēji 2-7% no pacientiem, atkarībā no problēmu veida:

- ✘ Iegurņa infekcijas;
- ✘ Asiņošana, nepilnīgi iztīrīta dzemde;
- ✘ Dzemdes, dzemdes kakliņa un iekšējo orgānu bojājumi;
- ✘ Neauglība, kas radusies infekcijas vai bojājuma rezultātā;
- ✘ Dzemdes vājums sakarā ar bojājumu (1:500);
- ✘ Ārpusdzemdes grūtniecība.

(Informācija no Latvijas un ārvalstu medicīnas literatūras avotiem)

ABORTU IETEKME

Emocionālā: skar līdz 90% no pacientiem, atkarībā no problēmu veida.

Emocionālo/psiholoģisko problēmu līmenis un ilgums ir atkarīgs no sekojošiem faktoriem:

- ✂ Vai aborts ir veikts pēc savas gribas vai ārēju apstākļu rezultātā
- ✂ Iepriekšējais emocionālais stāvoklis
- ✂ Medicīnisko seku esamība
- ✂ Atbalsta struktūra

(Informācija no Latvijas un ārvalstu medicīnas literatūras avotiem)

ABORTU IETEKME

Pēc Aborta Sindroms (PAS), simptomi: Psiholoģiskās problēmas

- ✘ Depresija,
- ✘ Bezcerības sajūta un apātija,
- ✘ Zaudējuma sajūta, nesaprotot kāpēc,
- ✘ Raudāšana bez redzama iemesla,
- ✘ Nespēja pieņemt lēmumus,
- ✘ Miega traucējumi,
- ✘ Murgi,
- ✘ Atmiņas uzplaisnījumi – atmiņas par abortu, kuras izraisa kaut kas redzams, smaržas vai skaņas,
- ✘ Nepareizas dusmas,
- ✘ Sevis sodīšana,
- ✘ Pašvērtības zaudējums vai samazināšanās,
- ✘ Sāpīgas domas un jūtas nozīmīgos datumos,
- ✘ Vainas sajūta par dzīvajiem bērniem.

(Informācija no Latvijas un ārvalstu medicīnas literatūras avotiem)

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Ārstniecības likums :

3.pants. (1) Veselība ir fiziska, garīga un sociāla labklājība, valsts un tautas pastāvēšanas un izdzīvošanas dabiskais pamats.

40.pants. **Ārsts ir atbildīgs par nedzimušas dzīvības saglabāšanu**, un viņa pienākums ir mēģināt atrunāt pacienti no grūtniecības pārtraukšanas, ja grūtniecība nav pretrunā ar sievietes veselības stāvokli un nepastāv draudi, ka jaundzimušajam būs pārmantojama vai iegūta slimība. Ārstam ir tiesības atteikties izdarīt grūtniecības pārtraukšanu, ja tam nav medicīnisku iemeslu.

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Seksuālās un reproduktīvās veselības likums:

- 1.pants.** Likuma mērķis ir noteikt tiesiskās attiecības seksuālās un reproduktīvās veselības jomā, lai aizsargātu nedzimušu dzīvību un jebkuras personas seksuālo un reproduktīvo veselību.
- 6.pants.** Personas tiesības un pienākumi seksuālās un reproduktīvās veselības jomā.
- (2) Personas pienākums izvairīties no grūtniecības pārtraukšanas un izvēlēties reproduktīvo veselību neapdraudošus dzimstības regulēšanas līdzekļus.

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Seksuālās un reproduktīvās veselības likums:

25.pants. Grūtniecības pārtraukšana pēc sievietes vēlēšanās

- (2) Norīkojumu uz grūtniecības pārtraukšanu pēc sievietes vēlēšanās izsniedz ginekologs (dzemdību speciālists) vai ģimenes ārsts, vienlaikus informējot sievieti par grūtniecības pārtraukšanas būtību, iespējamām medicīniskajām sarežģījumiem, kā arī par iespēju saglabāt topošajam bērnam dzīvību.
- (3) Grūtniecības pārtraukšanu ginekologs (dzemdību speciālists) **drīkst veikt** ārstniecības iestādes stacionārā nodaļā **ne agrāk kā 72 stundas pēc** grūtniecības pārtraukšanas **norīkojuma izsniegšanas**, pirms tam atkārtoti informējot sievieti par grūtniecības pārtraukšanas gadījumā iespējamām sarežģījumiem.

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Ministru kabineta noteikumi Nr.590

“Grūtniecības pārtraukšanas organizatoriskā kārtība”

3.2.(dzemdību speciālists) vai ģimenes ārsts informē sievieti par grūtniecības pārtraukšanas būtību un ietekmi uz veselību.

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Kā ir praksē?

- ✧ Norīkojumu sievietei izsniedz ginekologs, ģimenes ārsts vai dzemdību speciālists, kuriem būtu jāinformē grūtnieci par grūtniecības pārtraukšanas būtību, pēcaborta blaknēm un iespējamām medicīniskiem sarežģījumiem, bet sarunās ar ginekologiem noskaidrots, ka sievietes to nevēlas klausīties un bieži vien ārsti nemaz nesniedz šo informāciju, kaut arī tam būtu jānotiek pēc likumā noteiktās kārtības. (Tentere Līga Zinātniski pētnieciskais darbs tieslietās “NEDZIMUŠA BĒRNA LĪDZ 12. GRŪTNIECĪBAS NEDĒĻAI TIESĪBAS UZ DZĪVĪBU “
- ✧ **KGC pieredze**

VESELĪBAS MINISTRIJAS RĪKOJUMS NR.227

Rīgā 2003. gada 28. augustā

“Par rakstveida informāciju par grūtniecības pārtraukšanas morālajiem aspektiem”

Izdots saskaņā ar Seksuālās un reproduktīvās veselības likuma 25.panta 2.punktu

- ✧ Lai nodrošinātu sievietei informāciju par grūtniecības pārtraukšanas morālajiem aspektiem, iespējamiem medicīniskajiem sarežģījumiem un iespēju saglabāt topošajam bērnam dzīvību:
 1. Apstiprināt rakstveida informāciju "Ko nozīmē pārtraukt grūtniecību?"(pielikumā).
 2. Ārstniecības iestāžu vadītājiem, kur veic grūtniecības pārtraukšanu, nodrošināt sievieti, kas izteikusi vēlēšanos pārtraukt grūtniecību, ar rakstveida informāciju "Ko nozīmē pārtraukt grūtniecību?"
- ✧ **No informācijas “ Ko nozīmē pārtraukt grūtniecību?” teksta:**

“Bīstama tāpēc, ka abortu visbiežāk izdara ar kiretāžas metodi (kirete - metāla instruments - cilpa ar uzasinātu ārējo malu, ar kuru atdala augļa olu no dzemdes sienas vai sadala augli). Dzemde ir mīksta un veicot pie tās sienas pieaugušās augļa olas atdalīšanu, var traumēt dzemdes muskulatūru vai pat pārdurt to. Tāpēc aborta sekas var būt tava neauglība. Mēdz teikt, ka bīstami ir pārtraukt pirmo grūtniecību, taču bīstams ir jebkurš aborts. Vienīgi atkārtotu abortu gadījumā pastāv iespēja, ka tev kāds bērns jau ir un neveiksmes gadījumā zaudējuma sāpes nebūs tik lielas...

...Sāpīgs tāpēc, ka līdz 12. grūtniecības nedēļai auglis ir izveidojies - ir noformētas orgānu sistēmas, skelets, darbojas sirds, viņš kustas. Starp tevi un mazulīti, lai cik niecīgs viņš vēl ir, izveidojas spēcīgas fiziskās un emocionālās saites.”
- ✧ **Rīkojums ir zaudējis spēku.**

TIESISKAIS REGULĒJUMS ĀRVALSTĪS

Vācijas krimināllikums

218§ Grūtniecības pārtraukšana:

Tas, kurš veic grūtniecības pārtraukšanu ir sodāms ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai naudas sodu.

Grūtniecības pārtraukšana nav sodāma, ja grūtniece ir izteikusi attiecīgu vēlmi, iepriekš ir izgājusi konsultāciju kursu par ko ir izsniegta konsultāciju punkta izziņa, ja to veic ārsts un ja kopš grūtniecības iestāšanās nav pagājušas vairāk kā 12 nedēļas.

TIESISKAIS REGULĒJUMS ĀRVALSTĪS

Vācijas krimināllikums

219§ Grūtnieces konsultēšana ārkārtas un krīzes situācijā:

- 1) Konsultēšana kalpo nedzimušās dzīvības aizsardzībai. Tās vadmotīvam ir jābūt centieniem iedrošināt sievieti turpināt grūtniecību un atklāt viņai perspektīvas dzīvei kopā ar bērnu...
...Grūtniecei ir jāapzinās, ka arī nedzimušajam ikvienā grūtniecības stadijā attiecībā uz viņu ir savas tiesības uz dzīvību un saskaņā ar tiesisko kārtību jautājums par grūtniecības pārtraukšanu var rasties tikai izņēmuma gadījumos... Šis jautājums sīkāk ir aplūkots Grūtniecības Krīzes likumā.
- 2) Saskaņā ar Grūtniecības Krīzes likumu, konsultācijām ir jānotiek īpašos, valsts atzītos konsultāciju punktos... **Ārsts, kurš veic grūtniecības pārtraukšanu kā konsultants ir izslēgts.**

TIESISKAIS REGULĒJUMS ĀRVALSTĪS

Abortu prevencijas pieredze ASV:

Ir vairākas organizācijas, kuras sniedz konsultācijas grūtniecības krīzes gadījumos un garīgo vadību pēc aborta ("Care Center Network, "Rachel's Wineyard" utt).

Care Center Network 2009.gadā vien sniedza 236 501 telefona konsultāciju, kas ir par 17% vairāk kā iepriekš un 372 267 klātienes konsultācijas sievietēm. No klātienē konsultētajām 95% atteicās no aborta.

Kanzasā izvietota Pro Life organizācija, kura par mērķi ir noteikusi panākt abortu ārstu darbības izbeigšanu likumā atļautā veidā, t.i., atņemot ārstnieciskās darbības licenci vai saucot pie kriminālatbildības.

TIESISKAIS REGULĒJUMS ĀRVALSTĪS

Abortu prevencijas pieredze ASV:

Laikraksts "US Time" 2008. gada janvārī norādīja uz grūtniecības krīzes centru darbības un štatu likumdošanā noteikto abortu pieejamības ierobežojumu efektu:

“.. Arvien vairāk grūtnieču izvēlas bērniņu saglabāt. Gutmahera institūts secināja, ka ar abortu beidzas 22,4 % grūtniecību (neskaitot spontānos abortus), salīdzinot ar 30,4 % 1983.gadā. Šķiet, tas pierāda, ka klusajai kampaņai par sieviešu sirdīm un prātiem, kas tiek veikta tūkstošos grūtniecības krīzes centru visā valstī, ir nozīme, kamēr pieejamības ierobežojumi, gaidīšanas laika un vecāku informēšanas prasības likumdošanā sievieti aicina vai pat piespiež grūtniecības pārtraukšanu apsvērt divreiz.”